

Besluit van Provinciale Staten van Zeeland tot vaststelling van de Referendumverordening Zeeland

Leeswijzer

RvZld2014: Referendumverordening voor de provincie Zeeland 2014

In kaders: overwegingen en aandachtspunten

Provinciale Staten van Zeeland;

- gelet op de artikelen 145 en 146 van de Provinciewet;
- overwegende (...);
- gelezen het advies van (...);

Besluiten vast te stellen de navolgende verordening:

Referendumverordening Zeeland 2022

Artikel 1. Definities

(geregeld in huidig artikel 1)

In deze verordening wordt verstaan onder:

- kiesgerechtigden: ingezetenen die stemrecht hebben voor de verkiezing van de leden van de Provinciale Staten van Zeeland;
- referendum: volksraadpleging waarbij de kiesgerechtigden zich uitspreken over een voorgenomen besluit van Provinciale Staten van Zeeland.

In de RvZld2014 is referendum gedefinieerd als: "een volksstemming onder de kiesgerechtigden over een te nemen of genomen besluit van Provinciale Staten".

In de RvZld2014 komen zowel voorgenomen als reeds genomen besluiten in aanmerking voor een referendum. Een referendum over een reeds genomen besluit blijkt evenwel in de praktijk problematisch omdat genomen besluiten vrijwel direct rechtsgevolgen (kunnen) hebben. De modelverordening van de VNG gaat uitsluitend uit van referenda op basis van een ontwerp raadsbesluit (PS-besluit). De keuze voor een voorgenomen besluit in dit model heeft twee redenen. Allereerst is de uitslag van een referendum altijd een advies van kiesgerechtigden aan de raad (Nederland kent geen bindend referendum). Het ligt voor de hand dat het advies wordt uitgebracht voordat de raad (PS) het besluit neemt zodat dit advies meegewogen kan worden bij besluitvorming. Daarnaast is een referendum over reeds genomen besluiten ingewikkeld qua proces, wat kan leiden tot financiële en/of juridische risico's als hierbij een fout wordt gemaakt.

- besluit: een beslissing in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van Provinciale Staten van Zeeland

In de RvZld2014 is besluit gedefinieerd als: "een te nemen of genomen besluit van Provinciale Staten inhoudende beleid of een project in de ontwerpfase."

De huidige definitie is vatbaar voor interpretatie en daarmee niet éénduidig. Verwijzing naar het besluitbegrip in de Awb is duidelijker. Artikel 1.3 Awb definieert een besluit als een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling.

Uit de definitie van referendum in deze conceptverordening volgt nu dat uitsluitend nog te nemen besluiten referendabel zijn, dus dat hoeft niet meer onder de definitie van besluit te worden bepaald.

Artikel 2. Referendum, initiatief

(geen afzonderlijke bepaling in de huidige verordening, wel geregeld in de artikel 3 en 4 t/m 7)

Een referendum kan zowel worden gehouden op initiatief van kiesgerechtigden, als op initiatief van Provinciale Staten.

In de RvZld2014 wordt gesproken van een raadgevend of raadplegend referendum. Omdat deze termen tot verwarring kunnen leiden, wordt voorgesteld conform de terminologie van de modelverordening VNG referenda te onderscheiden op "initiatief van kiesgerechtigden" in plaats van raadgevend (artikelen 6 en 7) en op "initiatief van de Provinciale Staten" in plaats van raadplegend (artikel 8).

Artikel 3. Referendum, onderwerp

(geregeld in huidig artikel 2)

Onderstaande opsomming is gebaseerd op de RvZld2014, waarbij de voorgestelde wijzigingen cursief zijn aangegeven.

Onderwerp van een referendum is een ontwerpbesluit van Provinciale Staten, met uitzondering van besluiten:

- a. waarin Provinciale Staten beslissen op bezwaar;
- b. die handelen over zaken met betrekking tot personen, zoals benoemingen, ontslagen, schorsingen, beloningen, erkenningen en verlenen van kwijtschelding, alsmede over geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers en hun nabestaanden; tot het voeren van rechtsgedingen;
- c. over het vaststellen of wijzigen van de provinciale begroting en de provinciale rekening;
- d. in het kader van deze verordening *of die naar het oordeel van Provinciale Staten hun grondslag vinden in een eerder genomen besluit, waarover een referendum is gehouden, of kon worden gehouden*
- e. over het voor kennisgeving aannemen van nota's en rapporten;
- f. over provinciale tarieven en belastingen;
- g. die betrekking hebben op de organisatie van het provinciale apparaat;
- h. waarvan de inwerkingtreding of uitvoering niet kan worden uitgesteld vanwege de *naar het oordeel van Provinciale Staten* gemoeide spoedeisende provinciale belangen;

De toevoeging "naar het oordeel van Provinciale Staten" onder h. geeft PS meer afwegingsruimte. Zie voorts de nadere toelichting.

- i. ter uitvoering van een besluit van een ander bestuursorgaan of de wetgever waaromtrent Provinciale Staten geen beleidsvrijheid of bevoegdheid heeft;
- j. waarvan Provinciale Staten van mening is dat *dringende redenen aanleiding zijn om geen referendum te houden.*

In de modelverordening van de VNG is ook een algemene uitzonderingsgrond opgenomen, waarmee de beoordelingsvrijheid van de raad (PS) kan worden benadrukt en gegarandeerd. Hier wordt in de toelichting over opgemerkt dat deze uitzonderingsgrond bijvoorbeeld kan worden toegepast als er over het onderwerp al een uniforme openbare voorbereidingsprocedure is geweest, of als sprake is van fatale termijnen of de mogelijkheid van grote financiële claims.

Artikel 4. Samenstelling referendumcommissie

(huidige verordening voorziet niet in referendumcommissie)

1. Provinciale Staten stellen een referendumcommissie in en benoemen de leden en de voorzitter.
2. De referendumcommissie bestaat uit vijf leden, inclusief de voorzitter.
3. De referendumcommissie regelt onderling de vervanging van de voorzitter
4. De referendumcommissie wordt ondersteund door de griffier of een door de griffier aan te wijzen medewerker van de griffie.
5. De voorzitter en de leden van de referendumcommissie kunnen geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van bestuursorganen van de provincie.
6. De leden worden benoemd voor een periode van zes jaar. Aftredende leden kunnen worden herbenoemd.

In het kader van de evaluatie van de huidige referendumverordening is in 2018 is geconcludeerd, dat het instellen van een "referendumcommissie" die beoordeelt of een (inleidend) verzoek ontvankelijk is en hierover aan Provinciale Staten adviseert, meer in lijn lijkt te liggen met de aard van het instrument, dan GS hierover te laten adviseren. De huidige verordening voorziet nu niet in een adviesprocedure over ontvankelijkheid. Een referendumcommissie, zoals de meeste gemeenten en provincies kennen en voorgesteld wordt in de recente VNG-modelverordening, ziet als neutrale onafhankelijke partij toe op de organisatie en de uitvoering van het referendum. De commissie heeft als taak om advies uit te brengen over de toelaatbaarheid van inleidende en definitieve verzoeken bij een raadgevend referendum. Daarnaast geeft de commissie advies over de vraagstelling van het referendum, de controle en het verloop. In de VNG-modelverordening is ook opgenomen dat de commissie gevraagd en ongevraagd advies kan uitbrengen over de aanpassing van de Referendumverordening. In de praktijk wordt volgens de VNG vaak een commissie met vijf leden ingesteld. Uitgaande van een quorum van drie leden, geeft dit meer zekerheid dat te allen tijde voldoende leden beschikbaar zijn om snel advies uit te kunnen brengen, ook als één of twee leden afwezig zijn. De leden worden benoemd voor een periode van zes jaar. Door een benoemingstermijn van zes jaar te hanteren wordt de onafhankelijkheid van provinciale staten, die voor vier jaar worden benoemd, versterkt. Om de onafhankelijkheid van de leden te waarborgen mag een lid van de referendumcommissie geen deel uitmaken van of werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van de provinciale bestuursorganen. Het is een permanente 'slapende' commissie, omdat een referenduminitiatief ineens kan opkomen en binnen enkele dagen een advies dient te worden uitgebracht over bijvoorbeeld de toelaatbaarheid van een onderwerp.

Artikel 5. Taken en vergaderingen referendumcommissie *(huidige verordening voorziet niet in referendumcommissie)*

Aan een referendumcommissie kunnen naast louter adviserende taken ook, met toepassing van artikel 81 Provinciewet, beslissingsbevoegdheden worden toegekend. In de modelverordening van de VNG zijn alleen adviserende taken opgenomen. Deze taken zijn hier overgenomen. In recente provinciale verordeningen wordt meestal gekozen voor een commissie met ook beslissingsbevoegdheid. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een besluit over de toelating van een inleidend en een definitief verzoek, waar het gaat over beoordeling op basis van strikte criteria. Hiermee kan de onafhankelijkheid en de snelheid van de besluitvorming worden geborgd. Dit laat onverlet de bevoegdheid van PS om met toepassing van artikel 3, onder h of j (beperkingen van reikwijdte waarin staat "naar het oordeel van PS") alsnog te besluiten geen referendum te houden. Indien de keuze wordt gemaakt voor een referendumcommissie met (beperkte) beslissingsbevoegdheid, dan dienen de aard en omvang van die bevoegdheden nog nader uitgewerkt te worden in dit artikel.

1. De referendumcommissie heeft tot taak:
  - a. Provinciale Staten te adviseren over:
    - i. de vraag of sprake is van een uitgezonderd besluit als bedoeld in artikel 3;
    - ii. de vraagstelling van een referendum inclusief de antwoordmogelijkheden en stemprocedure, en
    - iii. de datum van het te houden referendum;

- b. de voorzitter van Provinciale Staten te adviseren over het papieren en digitale formulier voor de ondersteuningsverklaringen;
  - c. Gedeputeerde Staten te adviseren over de stembiljetten; toezicht te houden op:
    - i. de uitvoering van deze verordening, en
    - ii. het objectieve of neutrale karakter van de door de Provincie te verstrekken voorlichting over het referendum;
  - d. klachten te behandelen in het kader van de toezichttaak, genoemd onder d;
  - e. binnen [*termijn (bijvoorbeeld drie maanden)*] na de dag waarop het referendum wordt gehouden dan wel binnen [*termijn (bijvoorbeeld drie maanden)*] nadat duidelijk is dat er geen referendum plaatsvindt, een evaluatie uit te brengen over het referendumproces.
2. De referendumcommissie kan op eigen initiatief advies uitbrengen over aanpassingen van deze verordening, over de bij referenda en referendumverzoeken te volgen procedure en over alle overige zaken die het referendum betreffen en die zij van belang acht.
  3. De vergaderingen van de commissie zijn in beginsel openbaar. Er wordt in beslotenheid vergaderd wanneer de voorzitter dit voorstelt of een of meer leden van de commissie hierom verzoeken.
  4. De adviezen van de referendumcommissie zijn openbaar.

Artikel 6. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 1: inleidend verzoek

(geregeld in de huidige artikelen 4 en 5)

1. Het inleidend verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door ten minste 2000 ondersteuningsverklaringen van personen die kiesgerechtigd zijn op de dag dat het formulier, bedoeld in het vierde lid, wordt verstrekt.

In de RvZld2014 wordt uitgegaan van 1000 ondersteuningsverklaringen. In de praktijk wordt bij gemeentes gekozen voor een aantal dat overeenkomt met 1% van de kiesgerechtigde inwoners. Onder provincies varieert dit van 1000 tot 3000 kiesgerechten, met een uitschieter van 10.000 in Noord Holland. De keuze van het aantal benodigde verklaringen is aan PS. Omdat het aantal benodigde verklaringen bij een digitale verzameling makkelijker kan worden behaald, kan dit een overweging zijn voor PS om te kiezen voor een ander, hoger aantal vereiste ondersteuningsverklaringen. Het in de conceptverordening opgenomen aantal van 2000 komt overeen met ongeveer 1% van de kiesgerechtigden.

2. Een inleidend verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van Provinciale Staten, uiterlijk 10 dagen voor de Statenvergadering waarin het ontwerpbesluit wordt besproken.
3. Een ondersteuningsverklaring voor het inleidend verzoek bestaat uit een handtekening met de daarbij behorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
4. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van Provinciale Staten verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerpbesluit is opgenomen.
5. [*nog nader te bepalen wie*] controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid als bedoeld in het eerste lid.

In de modelverordening van de VNG ligt deze taak bij de voorzitter van de raad. Deze heeft sowieso de bevoegdheid de Basisregistratie personen te raadplegen. De voorzitter van Provinciale Staten heeft die bevoegdheid niet. Momenteel wordt nog gezien/onderzocht op welke wijze en door wie de ondersteuningsverklaringen gecontroleerd kunnen worden. De werkwijze voor deze controle wordt bij voorkeur vastgelegd in een uitvoeringsbesluit. Ons advies zou zijn om deze taak zo mogelijk bij de referendumcommissie te beleggen. Dit kan dan in artikel 5, eerste lid, worden opgenomen.

6. Provinciale Staten beslissen *in hun vergadering waarvoor het ontwerpbesluit is geagendeerd* of het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
7. Als het verzoek wordt ingewilligd, behandelen Provinciale Staten het ontwerpbesluit waarop het verzoek zich richt. Het ontwerpbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop de uitslag van het referendum wordt bekendgemaakt, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het referendumverzoek wordt beslist.

In de RvZld2014 is geregeld dat het voorgenomen besluit aangehouden, dus zonder eventuele amendementen. De modelbepaling biedt de mogelijkheid dat het ontwerpbesluit wél inhoudelijk wordt besproken, maar hier geen besluit over wordt genomen.

8. De beslissing als bedoeld in het zesde lid wordt binnen zeven dagen na de vergadering van Provinciale Staten schriftelijk bekend gemaakt aan de indieners van het verzoek.

Artikel 7. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 2: definitief verzoek *(geregeld in de huidige artikelen 6 en 7)*

1. Het definitief verzoek om een referendum te houden wordt ondersteund door ten minste [aantal] ondersteuningsverklaringen van personen die kiesgerechtigd zijn op de dag dat Provinciale Staten hebben besloten dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd.

In de RvZld2014 wordt uitgegaan van 2%. Advies van de VNG is om in de verordening absolute aantallen te noemen. In deze verordening kan dat 6000 worden (2%=5800). Een vergelijking met andere provincies laat zien dat uiteenlopende aantallen of percentages worden gehanteerd, Noord Holland en Utrecht 45.000 Limburg 26.500 Friesland 5% en Overijssel 3%. Utrecht. De keuze van het aantal vereiste ondersteuningsverklaring voor het definitieve verzoek is aan PS.

2. Een definitief verzoek wordt ingediend bij de voorzitter van Provinciale Staten binnen zes weken na de dag dat Provinciale Staten heeft besloten dat het inleidend verzoek wordt ingewilligd.
3. Een ondersteuningsverklaring voor het definitief verzoek bestaat uit een handtekening met de daarbij behorende naam, adres, woonplaats en geboortedatum.
4. Ondersteuningsverklaringen worden geplaatst op een daartoe door de voorzitter van Provinciale Staten verstrekt formulier waarop de titel van het ontwerpbesluit is opgenomen.

In de modelverordening van de VNG is in dit artikellid tevens bepaald: "In aanvulling hierop voorziet de provinciale website in de mogelijkheid om digitale ondersteuningsverklaringen in te dienen. Deze digitale mogelijkheid komt zoveel mogelijk overeen met het papieren formulier voor de ondersteuningsverklaringen." De mogelijkheden om de ondersteuningsverklaringen digitaal aan te kunnen leveren worden op dit moment nog bezien en zullen nader worden uitgewerkt.

5. (nog nader te bepalen wie) controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid als bedoeld in het eerste lid.

Zie opmerking bij artikel 6, vijfde lid.

6. De voorzitter van Provinciale Staten maakt bekend hoeveel geldige ondersteuningsverklaringen zijn ingediend.

7. De voor het inleidend verzoek verzamelde ondersteuningsverklaringen tellen niet mee voor het definitief verzoek.

Op grond van de RvZld2014 worden de kiesgerechtigden die het inleidend verzoek hebben ondersteund wel meegeteld voor het definitief verzoek. Nu in lijn met de modelverordening in deze conceptverordening wordt voorgesteld dat het ontwerpbesluit eerst nog inhoudelijk wordt besproken door Provinciale Staten, voordat dit naar aanleiding van een ingewilligd inleidend referendumverzoek wordt aangehouden, kan het zijn dat het ontwerpbesluit nog gewijzigd wordt al gevolg van amendementen. Daardoor kan het mogelijk zijn dat een kiesgerechtigde het inleidend verzoek ondersteunt, maar geen handtekening wil zetten voor het definitief verzoek, bijvoorbeeld omdat inmiddels aan zijn, haar of diens bezwaren tegemoet is gekomen. Indien de keuze wordt gemaakt om de huidige bepaling uit de RvZld2014 te handhaven, dan zal artikel 6, zevende lid, dienovereenkomstig moeten worden aangepast en vervalt de voorgestelde inhoudelijke behandeling van het ontwerpbesluit.

8. In de eerstvolgende Statenvergadering na afloop van de termijn, bedoeld in het eerste lid, nemen Provinciale Staten een besluit over het houden van het referendum.

Artikel 8. Initiatief van Provinciale Staten

(geregeld in huidig artikel 3)

1. Provinciale Staten kunnen besluiten tot het houden van een referendum.
2. Zo spoedig mogelijk nadat dit besluit is genomen, behandelen Provinciale Staten het ontwerpbesluit waarover het referendum zal worden gehouden. Het ontwerpbesluit zoals dat luidt ná verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden totdat de uitslag van het referendum bekend is gemaakt.

Artikel 9. Datum stemming

(geregeld in huidig artikel 8)

1. Provinciale Staten bepalen tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de dag waarop de stemming over het referendum plaatsvindt.
2. De stemming vindt plaats uiterlijk zes maanden na de dag waarop besloten is tot het houden van een referendum. Provinciale Staten kunnen deze termijn met ten hoogste [*termijn (bijvoorbeeld twee maanden)*] verlengen om de stemming te combineren met een reguliere verkiezing of om te voorkomen dat de stemming in een schoolvakantie voor het basis- en voortgezet onderwijs valt die voor de regio is aangewezen.

Artikel 10. Vraagstelling referendum

(geregeld in huidig artikel 11, derde lid)

1. Provinciale Staten stelt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de vraagstelling vast.
2. Bij een referendum wordt aan de kiesgerechtigden de vraag voorgelegd of zij voor of tegen het ontwerpbesluit zijn. Deze vraag kan geen betrekking hebben op afzonderlijke onderdelen van het ontwerpbesluit.

Artikel 11. Uitvoering

(geregeld in huidig artikel 9)

1. Gedeputeerde Staten zijn belast met de uitvoering van het besluit van Provinciale Staten tot het houden van een referendum. Gedeputeerde Staten regelen de bestuurlijke en ambtelijke coördinatie en kunnen andere bestuursorganen, instanties of personen inschakelen.

2. Gedeputeerde Staten stellen de vormvoorschriften vast waaraan het stembiljet moet voldoen.
3. Gedeputeerde Staten zijn belast met het zorg dragen voor een neutrale informatievoorziening.

Artikel 12. Budget

(geregeld in huidig artikel 10)

1. Onmiddellijk nadat is besloten tot het houden van een referendum, stellen Provinciale Staten een budget beschikbaar aan GS voor de organisatie van en de voorlichting over het referendum.
2. Er wordt geen subsidie aan verzoekers of belangengroeperingen verleend voor een campagnebudget.

Artikel 13. Procedure voorbereiding, stemming, uitslagbepaling en bekendmaking

(geregeld in huidig artikel 11, tweede lid)

Op de procedure ter voorbereiding, stemming, en de vaststelling en bekendmaking van de uitslag van het referendum zijn de hoofdstukken E, paragrafen 2 en 4, J, L, N, paragraaf 1, en P, paragrafen 1 en 4, van de Kieswet van overeenkomstige toepassing, voor zover bij deze verordening niet anders is bepaald.

Artikel 14. Uitslag

(geregeld in huidig artikel 12, derde lid)

1. Het centraal stembureau berekent de uitslag van het referendum en geeft aan hoeveel stemmen voor en tegen het ontwerpbesluit van Provinciale Staten zijn uitgebracht alsmede het aantal blanco en ongeldige stemmen en het aantal stemmen bij volmacht. Het centraal stembureau stelt vast of een meerderheid voor dan wel tegen het ontwerpbesluit heeft gestemd waarbij blanco en ongeldige stemmen buiten beschouwing worden gelaten.
2. Het centraal stembureau brengt de uitslag over aan Provinciale Staten, vergezeld van het proces-verbaal, en maakt beide onverwijld bekend op een algemeen toegankelijke wijze.
3. Provinciale Staten doet op basis van het door het centraal stembureau vastgestelde proces-verbaal een uitspraak over of de stemming op wettige wijze is geschied.

Artikel 15. Geldigheid uitslag

(geregeld in huidig artikel 12, eerste lid)

De uitslag van het referendum is geldig indien tenminste 30% van de stemgerechtigden een geldige stem heeft uitgebracht.

Artikel 16. Besluitvorming

(geregeld in huidig artikel 13)

1. In de eerstvolgende vergadering na ontvangst van de uitslag van de stemming als bedoeld in artikel 13, tweede lid, doen Provinciale Staten een uitspraak over de wettigheid van de stemming als bedoeld in artikel 13, vierde lid.
2. In dezelfde vergadering nemen Provinciale Staten een besluit over het onderwerp van het referendum, mits er tenminste vier weken zijn gelegen tussen de dag van ontvangst van de uitslag en de dag waarop de vergadering plaatsvindt. Indien niet aan laatstgenoemde voorwaarde wordt voldaan, vindt de besluitvorming plaats in de volgende vergadering van Provinciale Staten.

Artikel 16. Strafbepaling

(geregeld in huidig artikel 14)

[nog op te nemen]

Bijlage brief aan PS

Artikel 17. Evaluatie

(...) nog te bezien huidig artikel 15

Artikel 18. ...

(...) nog te bezien huidig artikel 17

Artikel 19. Intrekking oude verordening

De Referendumverordening Zeeland 2014 wordt ingetrokken.

Artikel 20. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op *[datum]*.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Referendumverordening Zeeland 2022

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Zeeland *[datum]*.

De voorzitter,

De griffier,

Toelichting administratieve wijzigingen in concept Referendumverordening Zeeland 2022 ten behoeve van sondering PS

Referendumverordening Zeeland 2022

Artikel 1. Definities

-Definitie kiesgerechtigden

In de Referendumverordening voor de provincie Zeeland 2014 (hierna RvZld2014) luidt de definitie van kiesgerechtigden "de ingezetenen die krachtens de Kieswet kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten van Zeeland".

De nu voorgestelde tekst is toegankelijker voor de burger.

Artikel 2. Referendum, initiatief

In de RvZld2014 wordt gesproken van een raadgevend of raadplegend referendum. Omdat deze termen tot verwarring kunnen leiden, wordt voorgesteld conform de terminologie van de modelverordening VNG referenda te onderscheiden op "initiatief van kiesgerechtigden" in plaats van raadgevend (artikelen 6 en 7) en op "initiatief van de Provinciale Staten" in plaats van raadplegend (artikel 8).

Artikel 3. Referendum, onderwerp

-Sub b

In de modelverordening van de VNG wordt onder b. gesproken over "individuele kwesties" i.p.v. over besluiten die handelen over zaken met betrekking tot personen en bij de voorbeelden worden ook gewezen ambtsdragers genoemd. Voorts worden in het model besluiten over de vaststelling, wijziging of intrekking van de arbeidsvoorwaardenregeling en daaruit voortvloeiende besluiten met betrekking tot de griffier en de medewerkers van de griffie niet referendabel geacht. Dit kan desgewenst worden toegevoegd.

-Sub h

De toevoeging "naar het oordeel van Provinciale Staten" onder h. geeft PS meer afwegingsruimte. In de regel zal het spoedeisende karakter objectieverbaar zijn. Als gebruik wordt gemaakt van de afwegingsruimte voor PS dan dient dit goed te worden gemotiveerd. In bezwarenprocedures blijkt namelijk dat verschillend wordt geacht over spoedeisende provinciale belangen. Een (in te stellen) referendumcommissie kan indien PS dit wenst ook over deze uitzonderingsgrond adviseren.

Artikel 6. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 1: inleidend verzoek

In de RvZld2014 is het inleidend verzoek geregeld in de artikelen 4 (indiening verzoek) en 5 (beslissing op verzoek); desgewenst kan het voorgestelde artikel 6 na het vijfde lid worden gesplitst, zodat verzoek en beslissing in afzonderlijke artikelen geregeld blijven. Dit geldt ook voor het onderstaande artikel 7.

-Tweede lid

De termijn van 10 dagen is overgenomen uit de RvZld2014.

-Derde lid

Eisen conform RvZld2014

-Vierde lid

De in te stellen referendumcommissie kan PS over dit formulier adviseren.

-Zesde lid

In de modelverordening wordt geen beslistermijn genoemd; de cursieve tekst is conform de RvZld2014 (waarbij PS overigens ook de bevoegdheid hebben de beslissing te verdagen tot de eerstvolgende vergadering).

Of het inleidend verzoek kan worden ingewilligd, wordt door PS beoordeeld aan de hand van de in artikel 3 opgenomen onderwerpenlijst. Tevens wordt beoordeeld of een voldoende aantal geldige ondersteuningsverklaringen is ingediend. De referendumcommissie heeft hierbij een adviserende rol.

-Achtste lid

Bijlage brief aan PS

Bepaling overgenomen uit de RvZld2014.

Artikel 7. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 2: definitief verzoek

-Tweede lid

De termijn van zes weken is overgenomen uit de RvZld2014

-Zesde lid

Niet opgenomen in huidige RvZld2014. Wel wenselijk. Te zijner tijd nog bepalen of dit voorzitter PS of voorzitter referendumcommissie moet zijn en op welk moment hij dit moet bekendmaken.

-Achtste lid

In de RvZld2014 is hieromtrent bepaald dat, indien minder dan vier weken zijn gelegen tussen de ontvangst van het verzoek en de dag van de eerstvolgende vergadering, dan door Provinciale Staten in de daaropvolgende vergadering wordt beslist op het verzoek. Dit is wel wat ingewikkeld. Bij de beslissing behoeft uitsluitend te worden bepaald of voldoende geldige ondersteuningsverklaringen zijn ingediend. Of over het onderwerp van het ontwerpbesluit een referendum kan worden gehouden, is immers in het kader van het inleidend verzoek als beslist.

Artikel 8. Initiatief van Provinciale Staten

-Tweede lid

Het is niet strikt noodzakelijk dat het houden van een raadplegend referendum, dit is een referendum op initiatief van PS, wordt geregeld in een referendumverordening; het staat PS immers vrij ook bij gewoon statenbesluit of via een participatieverordening onderzoek te doen naar de wensen van ingezetenen. Vaak zal het voorstel daartoe van één of meer Statenleden of fracties afkomstig zijn, via een initiatiefvoorstel of motie. Het wel opnemen van de mogelijkheid van een raadplegend referendum in de verordening schept echter gelijk duidelijkheid over de procedure en de rol van een (eventuele) referendumcommissie.

Artikel 9. Datum stemming

-Tweede lid

In de RvZld2014 is bepaald dat de datum van het referendum uit doelmatigheidsoverwegingen en in voorkomend geval met instemming van de initiatiefnemers kan worden gecombineerd met een geplande verkiezing of een andere referendum. De voorgestelde bepaling biedt wel enige ruimte, maar niet onbeperkt. Vanuit de statengriffie is aangegeven dat samenloop van verkiezingen met het oog op de kosten (rond een miljoen voor een separaat referendum) de voorkeur heeft.

Artikel 10. Vraagstelling referendum

-Tweede lid

Dit is conform de RvZld2014.

Artikel 11. Uitvoering

Overgenomen uit artikel 9 van de RvZld2014. Dit artikel betreft de rol van GS. Die rol is niet geregeld in de modelverordening van de VNG.

Artikel 12. Budget

-Tweede lid

Overgenomen uit de RvZld2014.

Artikel 13. Procedure voorbereiding, stemming, uitslagbepaling en bekendmaking

In de RvZld2014 is bepaald dat de bepalingen in de Kieswet zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing zijn op de stemming. De nu voorgestelde bepaling is veel specifiekere. De toepasselijke bepalingen van de Kieswet zullen t.z.t. als bijlage bij de stukken worden gevoegd, tezamen met een beschrijving van de rol en werkwijze van het centraal stembureau.

Artikel 14. Uitslag

Vanuit de statengriffie is aangegeven dat de rol van het centraal stembureau voor de hand ligt, in lijn met hun rol bij statenverkiezingen. In de regel zal het centraal stembureau in ieder geval in de processen verbaal aantekening maken van eventuele onregelmatigheden.

Artikel 15. Geldigheid uitslag

In de RvZld2014 is in artikel 12 is onder meer bepaald dat de uitslag van het referendum geldig is indien tenminste 30% van de stemgerechtigden een geldige stem heeft uitgebracht en dat GS een advies kunnen uitbrengen aan PS over de uitslag, of hoe met deze uitslag kan worden omgegaan. Aangezien het referendum een advies betreft (raadgevend), is het niet strikt noodzakelijk om een bepaling over de geldigheid van de uitslag op te nemen. Voorts is in de huidige verordening bepaald dat na bekendmaking van de uitslag van het referendum GS aan PS een advies over deze uitslag kunnen uitbrengen en/of een advies over hoe daarmee kan worden omgegaan. De rol voor GS is in de voorgestelde opzet van de verordening echter anders dan in de huidige verordening, door de instelling van een referendumcommissie. GS is op grond van artikel 158 Provinciewet sowieso bevoegd om een advies aan PS uit te brengen. Het is dus niet strikt noodzakelijk om dit hier te regelen.

Artikel 16. Besluitvorming

Het eerste lid is nieuw en regelt de termijn waarbinnen PS een uitspraak over de wettigheid van het referendum moeten doen. In de modelverordening ontbreekt een dergelijke termijnbepaling. Het expliciet bepalen van een termijn bevordert echter wel de transparantie van de procedure richting de burger. Het tweede lid is overgenomen uit de huidige RvZld2014. In de modelverordening VNG ontbreekt een dergelijke bepaling.